

CO BY MĚL PŘEDŠKOLÁK UMĚT?

- dokáže rozpoznat, podle jakého pravidla jsou řazené korálky, kostky, geometrické tvary, a umí pokračovat ve stejném pořadí
- třídí předměty podle vybraných kritérií (barva, velikost, tvar, vzor)
- pozná a pojmenuje základní geometrické tvary, umí je nakreslit podle předlohy či z paměti
- rozpozná stejný předmět, ačkoli je například na druhém obrázku zmenšený či zobrazený z jiného úhlu (menší panenka, panenka ze strany apod.)
- sestaví podle předlohy obrázek z kostek a kombinuje tvary, kreativně si dokáže vymyslet i vlastní kombinace
- zvládne spočítat počet předmětů postupně po jedné, v náročnější variantě již počet rozpozná bez toho, aby jej počítal po jedné (například na házecí kostce umí určit počet teček bez jejich počítání)
- rozlišuje velikosti předmětů a umí je porovnat (malý, velký, menší, větší, hodně, málo, méně, nejméně)
- seřadí prvky podle velikosti (např. tři předměty, které může dítě i pojmenovat – malý × větší × největší)
- roztrídí předměty podle zadání (např. děti často rády třídí cokoli, a když je k tomu občas pobídneme, je to jen dobře). Třídít se dá všechno – panenky s dlouhými a krátkými vlasy, auta malá a velká... Je potřeba, aby vždy bylo jasné nějaké kritérium, podle něž dítě předměty třídí. Kritériem může být tvar, velikost, barva, délka. Kritéria ke třídění se také často kombinují, např. velké žluté kruhy × malé žluté kruhy...)
- rozumí pojům: přidej, uber, stejně, přidej jednu kostičku, uber dvě kostičky apod.
- umí počítat počet prvků po jednom do 6
- přiřadí k číslu správný počet teček

Je potřeba rozlišovat, do kolika umí dítě počítat a do kolika s čísly manipuluje. Pokud dítě odříkává řadu čísel jako básničku, jen vyjmenovává názvy číslic, jak jdou za sebou, nemá utvořenou konkrétní představu o množství. Dítě má představu o velikosti čísla tehdy, když umí s čísly manipulovat. To znamená, že pozná, jaké číslo je větší, menší, a umí k číslům přiřadit správný počet předmětů.

POTÍŽE OVLIVŇUJÍCÍ PŘEDMATEMATICKÉ DOVEDNOSTI

Bylo by příliš obsáhlé uvádět úplný výčet možných potíží. Ale pokud v níže uvedeném výčtu poznáte přibližně polovinu projevů, které se objevují u vašeho dítěte, doporučujeme zvýšenou pozornost a zvýšenou podporu dítěte v této oblasti:

Chybí dostatečné porozumění, které číslo je větší a které menší.

Objevují se potíže v určování směrů a porozumění významu předložek.

Dítě si nemůže v mysli zobrazit, jak známý předmět vypadá, když ho pootočíme, jak vypadá zezadu, zepředu, ze strany. Má potíže s poznáváním stejných symbolů písmen a čísel, když jsou na obrázku pootočené.

Často má potíže zapamatovat si jednoduché trasy (ve školce najít správně svoji třídu, které dveře vedou z budovy, plete si cesty, které by mu měly být dostatečně známé).

Obtížně přiřazuje čísla ke skupinám předmětů. Nerozumí, že např. číslo tři může přiřadit k libovolné skupině tří předmětů (tři auta, tři domy, tři sušenky).

Nedaří se mu zapamatovat si tvary číslic a jejich správné názvy (např. číslice 5 – pět, číslice 3 – tři). Často nazývá číslice nesprávně.

Rychle zapomíná, co se naučí. Rodiče mají pocit, že s ním musejí neustále procvičovat totéž.

Obtížně rozeznává stejné vzory na obrázcích. S obtížemi třídí předměty, věci podle barev, tvarů a velikosti či jiné zvolené vlastnosti. („Rozděl příbory na lžičky, nože, vidličky. Dej do krabičky velké žluté kostky.“)

Vyhýbá se hrám souvisejícím s počítáním, určováním směrů a souvisejícím s matematickými koncepty (jednoduché sčítání/odčítání).

Má potíže s porozuměním a užíváním pojmů – ubrat, přidat, o jednu více/méně, stejné, jiné, rozdíl.

Má problémy si zapamatovat instrukce a jejich pořadí. („Dej misku na stůl, lžičku dej do dřezu a utěrku pověš na háček. Nebo panenku postav vedle medvídka a dej před ni červenou kostku.“)

Zaměňuje či obtížně rozlišuje pozice předmětů podle předložek. („Dej mi kostku, která je před/za/pod/vedle/u stolu.“)

Potíže mu dělá rozpoznávat předměty – nejmenší, menší, poslední, předposlední, uprostřed. Váhá u slov stejný/jiný, méně/více/stejně.

Je pro ně nesnadné vybrat relevantní informace (čísla, počet) a zvolit způsob řešení. Například: „Babička v obchodě koupila jedno červené jablíčko, pak vybrala jedno zelené jablíčko. Kolik jich měla dohromady?“ (Pomáhají obrázky a ilustrace, které slovní zadání doprovází.)

JAK SE MOHOU PROJEVOVAT POTÍŽE V PRVNÍ TŘÍDĚ?

Přetrvávající potíže v matematických dovednostech se ukážou hned po nástupu do školy. Mohou vyústit v odpor k matematice, pocity úzkosti, pocity zmatku a zahlcení informacemi, které dítěti nedávají smysl. Podívejme se na jejich nejčastější projevy.

PROJEVY POTÍŽÍ V PRVNÍ TŘÍDĚ

- přetrvávající potíže v rozeznávání čísel a symbolů (+, -, >, <, =)
- pro dítě je těžké naučit se a rychle řešit základní matematické vztahy – např. $3 + 2 = 5$, $6 - 4 = 2$
- dítě nechápe, že záměna číslic při sčítání vede ke stejnému výsledku ($2 + 3 = 5$, $3 + 2 = 5$ apod.)
- dítě často plete znaménka +/- a dělá díky tomu numerické chyby
- obtížně hledá možnosti řešení ve slovních úlohách
- stále počítá na prstech (používá je jako hlavní pomůcku)
- obtížně vyjmenovává řadu čísel pozpátku
- hůře rozumí pojmům spojeným s matematikou – větší než, menší než, jedenkrát více, ob jedno číslo, každé druhé číslo, druhý příklad v prvním sloupečku...)
- zaměňuje stále pravou a levou stranu, má potíže rychle sledovat instrukce („... vlevo napíšeme příklad, vpravo výsledek...“)
- obtížně se orientuje v časových pojmech (dopoledne, poledne, odpoledne), dlouho se učí poznávat čas na hodinách
- má potíže se orientovat u tabule – neví, kam co napsat, často tápe ve zcela jasné situaci a nevidí, co napsalo či kde má pokračovat
- špatně si pamatuje čísla (např. telefonní číslo rodičů nebo skóre ve hrách)